

Obsah:

Malá „rodinná“ radost*(P. Gorazd, O.Carm.)* 1**Formátor jako sochař: výzva, funkce a zodpovědnost***(5. část – zakončení)**Fr. Desiderio García Martínez, O.Carm.* 2**Velké rozhodnutí P. Karla Felixe Slavaty, OCD***P. Jindřich Zdeněk Charouz, O.Praem.* 6**Pohled Edith Stein na nezdary a těžkosti v jejím životě***(Podle Elisabeth Peeters, OCD,**zpracoval P. Norbert Žuška, O.Carm.)* 14**Pange lingua čili Chvalte ústa***P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.* 16**Malá „rodinná“ radost**

Když jsme si vloni připomínali sté výročí narození nestora českých karmelitánů, P. Metoděje Minaříka, sesbírali jsme dostupná svědectví i fotografie o jeho životě a působení. Nyní se nám podařilo je vydat v útlé knížečce spolu s úryvky z jeho dopisů. Před deseti lety, 19. září 2003, P. Metoděj zemřel. Ale odkaz jeho pokorného a zbožného života vnímáme jako stále živý, upoutávající a těšíme se z něj. Když knížka byla již téměř hotova, v poslední chvíli mne redakce nakladatelství požádala o text na zadní stranu obálky. „Náhodou“ jsem právě v těch dnech získal od příbuzných P. Metoděje k zapůjčení další jeho dopisy. Úryvek jednoho z nich mne tak zasáhl, že jsem jej použil na obálku a nabízím Vám jej k přečtení i nyní zde v našem časopise. 2. února 1982 (v roce svých 70. narozenin) P. Metoděj své rodné sestře Marii napsal:

„To je pěkné, že sis v ty vánoční dny přečítala v dopisech ty vzpomínky na maminku, na Pepu a na všechny. To v nás probudí novou láskyplnou vděčnost. Máš pravdu, že ke stáří docela jinak prožíváme spojení mezi sebou, celkově spojení s různými lidmi, ale právě také se sourozenci. Já to také cítím. Já jsem Vás měl všechny vždycky velmi rád, ale teď k Vám všem cítím ještě něco docela zvláštního, jsem s Vámi vnitřně úplně spojen. Ano, ke konci nás naplní úplně milost Boží a je takřka hmatatelná, skutečně ji zakoušíme. A to je krásné a milé.

Tyto milostiplné věci jsou vždy spojeny s obětmi, se zkouškami. Ale to už patří k věci.“

Text sám napovídá, že podobně sílilo spojení P. Metoděje s rodinou Karmelu. A v tomto spojení s námi jistě pokračuje – i z druhého břehu věčnosti...

Přeji Vám požehnané čtení našeho časopisu a pro ty, kdo nemají možnost podpořit jeho vydávání přímým darem někomu z bratří karmelitánů, obsahuje první letošní číslo opět složenku. Díky za Vaši podporu hmotnou i duchovní!

P. Gorazd, O.Carm.

(5. část –
zakońčení)

Formátor jako sochař: výzva, funkce a zodpovědnost

Fr. Desiderio García Martínez, O.Carm.

Dodatek: Formátor – průvodce v umění rozlišování

Před několika lety jsem slyšel jeden příběh, který se skutečně stal. Španělská teroristická skupina ETA provedla v časných ranních hodinách v centru Madridu v budově firmy Telefónica pumový útok. Nedaleko spala zrovna v tu dobu jakási rodina. Když otec výbuch uslyšel, leknutím vyskočil z postele, zatímco matka spala sladce dál. Muž se vyklonil z okna a pak celý nervózní zapnul rádio, protože tušil, že se děje něco vážného. Jeho žena stále s naprostým klidem oddechovala spokojeně dál. Najednou nejmladší dítě z rodiny slabounce zakňouralo (nebyl to ani pláč). Matka se v tu ránu probudila a nervózně přispěchala k dítěti, aby viděla, co se děje. Nevzbudila ji ani bomba ani manželovo nervózní pobíhání sem a tam. Co jí však rozbušilo srdce leknutím? Slabé zaplakaní jejího dítěte.¹ Rozlišování vede vždy ke stavu *bedlivého naslouchání* tomu, co má pro nás důležitost zásadního rozhodnutí. Ctnost rozlišování nám pomáhá od halasu a hřmotu, které na nás násilně útočí a chtějí nás zaplnit (v podobě myšlenek, emocí apod.), rozpoznávat hlas Boží, což je naopak švehlení jemné, málem neslyšitelné (srov. 1 Král 19), jež zde ale je. Jde o to, abychom mezi rozličnými hlasy našli hlas Božího ducha, který je často tichý, a naladili se na něj. Rozlišování (ze strany formátora) zname-

1 Srov. MÁRQUEZ CALLE, M., *Amar no es acertar. Espiritualidad para naufragos* (Madrid 2006) 180.

ná „pomáhat kandidátovi vnímat často nenápadné Boží volání a působení v konkrétních životních okolnostech a pomáhat mu objevovat (nové) stezky, kterými jej Bůh vede“ (RIVC 58a).

Řecké slovo *diakrisis*², které do latiny překládáme jako *discretio*, znamená rozdělení, odluku, rozdílnost, dělení ve smyslu fyzického oddělení³. Slovní základ španělského slovesa rozlišovat – „discernir“ nabízí i jeden nový smysl, totiž *prosívat* (cerner). Na vesnici se tímto výrazem pojmenovávala práce, při níž se pomocí síta prosívalo obilí, a oddělovalo se tak zrno od plev. Při rozlišování skutečně klademe naše životy na řešeto evangelia, třese se jím a pozorujeme, co propadává a co zůstává. Svätý Jan Kassián tvrdil, že „bez daru rozlišování nelze dokonale ani vypěstovat ani uchovat žádnou ctnost“ a že „(ctnost) rozlišování je matkou⁴ a opatrovníci všech ctností.“⁵ Když dokument RIVC přirovnává rozjímání k „srdci“ karmelitánského charismatu (srov. RIVC 4; 23), pak rozlišování bude pro naše srdce představovat: konat jeho jakási pravidelná vyšetření – „elektrokardiogram (EKG)“, abychom přezkoumali puls jeho kontemplativní činnosti (netrpí-li srdeční arytmií, angínou pectoris, srdečními záchvaty, či zda naopak se těší dobrému zdraví...). Rozlišování se mění v umění vytrvat v rozhodnutí žít v následování Krista (srov. Řehole sv. Alberta, čl. 24).

V rejstříku k RIVC 2000 je celý dlouhý seznam (více než 30) odkazů k tomu, jakou roli a jaké předpoklady má po celou dobu formace formátor splňovat. Vy je určitě velmi dobře znáte (srov. čl. 57, 58, 59, 61, 73, 75, 77, 79b, 80, 82, 83, 85, 86, 87, 89b, 90-91, 94, 95, 96, 97, 98, 100e, 101, 102, 108, 110, 113, atd.). Mezi nimi je jako základní posláním formátora často a opakovaně zdůrazňováno rozlišování a hodnocení (srov. RIVC 14; 58a). RIVC v čl. 14 to vysvětluje takto: „Proto nemá být formace považována za nahromadění zásoby myšlenek a zvyklostí nebo za osvojení si přísného způsobu života. Spíše jde o získání schopnosti rozlišování, pružnosti a disponovatelnosti – tyto vlastnosti uschopňují k stálé obnově života a k ustavičnému zápasu o radikální oddání se Kristu v souladu s karmelitánským životním stylem.“

V oblasti rozlišování se (obvykle) téměř na vše uplatňuje ignaciánská metoda. Myslím si, že by bylo velkou výzvou pokusit se uplatňovat na náš proces formace moudré rozlišování, opírající se o zkušenosti karmelitán-

2 Srov. WAALJMAN, K., „Discernment. Its history and mening“, in *Studies in Spirituality* 7 (1997) 5.

3 Srov. RUPNIK, M.I., *El discernimiento* (Madrid 2002) 33.

4 Doslova: rodičkou.

5 Coll. 2, 4.

ské.⁶ V RIVC z roku 2000 můžeme spatřit *v podstatě dvě důležité úrovně rozlišování*.

1) První se týká období *počáteční formace*. Rozlišování je „nástrojem“, „cvičením“, které skrytě, avšak nepřetržitě doprovází kandidáta po celou dobu jeho formace (a učí jej), aby se rozhodoval. Rozlišování (je i úkolem formátora a jemu) pomáhá hodnotit (srov. RIVC 58d). Doprovázení osobními rozhovory ze strany formátorů má být trpělivé, pevné, rozvážné, pozorné, milosrdné (srov. RIVC 58b), je však třeba, aby neslevilo z úkolu jasně předkládat požadavky následování Krista v Karmelu (srov. RIVC 58b). V každé etapě počáteční formace je formátor zodpovědný za to, aby podle solidních poznávacích kritérií kandidáta ohodnotil (srov. RIVC 58d; již před přijetím do postulátu – čl. 70; v postulátu – čl. 80; v noviciátu – čl. 90; před slavnými sliby – čl. 102; před svěcením – čl. 113). Při rozlišování v dané etapě je nutné, aby formátor – ten, jenž doprovází – zaujal postoj staršího bratra ve víře. RIVC doporučuje, aby využíval všech poznatků, které nám poskytují humanitní vědy, zvláště psychologie (srov. RIVC 26, 92, 77, 58). Formátor – tedy starší bratr ve víře – má mít „čich“ a moudré srdce, aby kandidáta vedl a současně jej podněcoval k *ochotné poslušnosti* vůči Božímu plánu. Ten, kdo kandidáta vede, musí opatrně dbát na to, aby nesuploval, co má činit kandidát. Protože tím, kdo rozlišuje, je dokonce kandidát sám.

2) Při *stálé – trvalé formaci* už nepůsobí učitelé ani formační tým jako během počáteční formace. Formátorem, který *rozlišuje*, je v tomto případě sama komunita, bratři (srov. RIVC 55; 56). Komunita se mění ve společenství poutníků, kteří společně, každý s jinou mírou zodpovědnosti, hledají to, „*co je dobré, bohu libé a dokonalé*“ (Řím 12, 2). Komunita, která plní funkci formátora, bude den po dni střežit „*čisté srdce a dobré svědomí*“ celé komunity bratří (srov. Řehole, kap. 2). Rozlišování (jí) uchrání dar kontemplace, aby nezeslábl.

Nepřítel bude útočit ještě ostřeji. Bude se snažit narušit dvě velká znamení, která ji charakterizují: *lásku a jednotu*. Jak teď vzniknout mezi bratry? Teď, když jsou všichni ještě blíže Pánu! Bude se pokoušet vetřít se mezi ně tím samým způsobem, jakým přicházejí myšlenky a city, které vnuká Duch svatý. Podsune myšlenky, které jsou stejného ražení jako dotyčný bratr: zbožnému vnukne myšlenky zbožné; ušlechtilému ušlechtilé apod. Tomu, kdo je velmi pracovitý, přece nebude nepřítel našeptávat pomýšlení na lenost. Vždyť ví, že s tím by u něj neuspěl. Spíš jej bude ponoukat

6 Toto téma zatím čeká na někoho, kdo by je v rámci naší duchovní tradice hlouběji prostudoval.

k tomu, aby se pouštěl do všeho možného: do rytí zahrady, žehlení, celebrace, vaření. Tomu, kdo tíhne k samotě a tichosti, vnukne nepřítel touhu uzavřít se ještě víc do sebe sama, postavit si okolo své cely půldruhého metru vysoký plot, nejlépe s ostnatými dráty, popřípadě vrhat se do stále větší a větší askeze, včetně pokoušení hrát si na „reformátora“. Toho, kdo není příliš velkým milovníkem předpisů, dožene k tomu, že na obranu svého „ne-dogmatismu“ (vůči těm, kdo mají jiné názory) vytáhne do křižáckého tažení (a ani mu nedojde, že v této své horečnaté snaze vytváří nový dogmatismus!). A tak se budeme domnívat, že jde o ctnost, ačkoliv se točíme kolem pouhých svých potřeb,⁷ hluboko ukrytých pod rouškou zbožnosti, svatosti, zdravého úsudku apod. Nejprůkaznějším znamením, že ne všechno pochází od Ducha svatého, bývá, pokud se pozornost stáčí stále a stále k nám, k našemu zadostiučinění, k našemu já.

(Zde) rozlišování už nemá podobu nástroje, techniky či cvičení, nýbrž stává se z něj „*habitus*“, postoj, způsob bytí a života, zaměřující se neustále k jeho kontemplativnímu rozměru, takže pak v komunitě hledáme, rozpoznáváme a oceňujeme cestu, kterou nám ukazuje Bůh.

Závěr: Formátor je nástrojem v rukách Boha – velikého sochaře. K tomu, abych se stal dobrým formátorem, nestačí být pouze dobrým řeholníkem. K tomu, abych si vzal na starost život druhého, nestačí „být hodný“. Jak jsme mohli vidět v RIVC v čl. 57 a 58, formátor není přeborníkem co do lidské zralosti, ani hrdinou co do dokonalosti. Je prostředníkem, „starším bratrem“ ve víře, jenž sám je zasažen pohledem Kristovým a postupně stále více proměňován v jeho obraz. Tím se z něj stává mystagog, který vede ke kontemplaci, ke sjednocení s Bohem. Úkolem formátora je *vychovávat, formovat a doprovázet*. Koná svůj úkol, aniž by poutal pozornost na sebe, v pokoře a s vědomím, že půda, po které kráčí – tj. kandidát – je půda svatá, náležící pouze a jedině Pánu. V neposlední řadě nesmíme opomenout, že provedení velkých uměleckých děl, přičemž ve formaci je tomu právě tak, není, a to si málo lidí uvědomuje, výsledkem improvizace nebo náhlého přívalu inspirace či kreativity, který umělec popadl. Tato díla jsou vždy plodem spousty času, práce a trpělivosti.

Ze španělštiny přeložila Jaroslava Kučerová

7 Více k tomuto pojmu bylo řečeno v oddíle 3.1 autorovy přednášky, viz 2. část našeho cyklu, Karmel 2012, číslo 2.

Velké rozhodnutí P. Karla Felixe Slavaty, OCD

P. Jindřich Zdeněk Charouz, O.Praem.

V loňském roce jsme si připomněli 300. výročí úmrtí bosého karmelitána, který stál u zrodu poutního místa v Kostelním Vydří, P. Karla Felixe Slavaty. Jednou z akcí, které jsme při té příležitosti uspořádali, byla slavnostní bohoslužba v kostele Jména Ježíš v Telči, po níž následovala historická přednáška želivského premonstráta otce Jindřicha. Její obsah Vám v přepise, který P. Jindřich ještě opravil a doplnil, nyní přinášíme.

Máme-li mluvit o posledním mužském potomkovi rodu Slavatů z Chlumu a Košumberka, není bez významu zamyslet se podrobněji nad tím, kdo Slavatové byli, a co pro P. Karla Felixe proto znamenalo jeho rozhodnutí, o kterém bude dále řeč.

Slavatové byli jednou z nejstarších a nejpřednějších českých šlechtických rodin. Jako jejich nejvzdálenějšího předka historikové vyzkoumali v pramenech na přelomu 11. a 12. století jakéhosi pána, který se jmenoval Bleh a sídlil někde na Litoměřicku. Dokonce jeho rodina byla spřízněna i s bl. Hroznatou, který před svým odjezdem na křížovou výpravu, z níž se nakonec předčasně vrátil, odkázal tomuto Blehovi nějaký majetek právě na Litoměřicku. Z Litoměřicka se v průběhu 13. století Blehovi potomkové odstěhovali na Čáslavsko, proto se psali z Chlumu a Košumberka. Onen Chlum se nachází nedaleko Číhoště a Košumberk je známé poutní místo nedaleko Vysokého Mýta.

Nebudu zde vypočítávat všechny Slavaty, s jejichž jmény bychom se v historii mohli setkat, jen připomenu, že jeden ze Slavatů jménem Jan doprovázel Mistra Jana Husa do Kostnice.

Asi nejvýznamnější a nejznámější příslušník tohoto rodu byl pan Vilém Slavata, který se narodil roku 1572 a zemřel 1652. Nenarodil se jako katolík, ale ke katolictví přestoupil a ve své horlivosti a náboženské nesnášenlivosti pak překonal všechny své vrstevníky, kteří pocházeli ze starých katolických rodin. To není nic divného, tak se to mnohdy stává, že je „poturčenec horší Turka“. Za císařů Rudolfa II. a Ferdinanda II. stoupal Vilém Slavata v zemských úřadech, až se nakonec stal nejvyšším sudím a byl jmenován jedním z místodržitelů českého království. Byl sice ve své funkci opatrnější

než císařovi rádcové, kteří se zdržovali ve Vídni, nicméně mu to nebylo nic platné. 23. května 1618 byl spolu s Martinicem vyhozen z okna Pražského hradu. Přitom si rozbil hlavu. Při takovém úrazu na hlavě se člověku ani nemusí mnoho stát, ale bývá kolem toho mnoho krve, což zavdalo příčinu k tomu, aby v něm byl spatřován veliký mučedník. Také o tom, že pád z okna přežil bez úhony, se mluvilo jako o velikém zázraku.

Jisté je, že byl po bitvě na Bílé hoře jediným z Čechů, který radil ke krutým trestům, včetně zrušení staré stavovské ústavy. Tyto tresty se neobracely proti jednotlivcům, ale proti celé zemi, proti Českému království. Pozdě prohlédl, že napomáhal tomu, aby čeští stavové přestali v Čechách vládnout. A naplnila se tu jistá ironie osudu, protože on sám svou vlast a českou řeč upřímně miloval. Je celkem pochopitelné, že když pan Vilém Slavata už před bitvou na Bílé hoře postupoval postupně výš v zemských úřadech, tak po této bitvě – s onou aureolou mučedníka – postupoval ještě výš. Dokonce dostal Řád zlatého rouna. Na stáří potom napsal čtrnáct svazků pamětí, které se zachovaly. V nich vzpomíná na celý svůj život, na svou politickou činnost. Ačkoliv jsou jeho paměti pochopitelně celé zaměřeny osobně, je to vynikající zdroj informací o té době vůbec.

Roku 1602, tedy dávno před bitvou na Bílé hoře, se Vilém Slavata oženil s Lucií Otýlíí z Hradce a po jednatřicetiletém trvání tohoto manželství roku 1633 ovdověl. V historických knihách najdeme celkem rozporuplná hodnocení tohoto pána, všichni se ale shodují v tom, že byl spravedlivý a nezištný. Byl ovšem fanatiký, a tak se s ním nedalo moc jednat. Ale na rozdíl od jiných fanatiků byl alespoň spravedlivý a nezištný.

Vilém Slavata měl dva syny: Adama Pavla, který neměl děti a dost dobře je ani mít nemohl, protože jeho manželka od něj krátce po svatbě utekla. Tento Adam Pavel zemřel roku 1657. Druhý syn se jmenoval Jáchym Oldřich a roku 1629 se oženil s paní Františkou z Meggau. Zemřel roku 1645 a měl s Františkou čtyři syny: Ferdinanda Viléma, Jana Jiřího Jáchyma, Františka Leopolda Viléma a Jana Karla Jáchyma. Nejstarší syn Ferdinand Vilém zemřel roku 1673 a zůstaly po něm čtyři dcery. Jan Jiří Jáchym zemřel roku 1689 a zůstaly po něm tři dcery. Slavatovský rod se tak ocitl na pokraji vymření, protože zůstali ještě dva pánové, a to byli oba kněží. Leopold Vilém byl kanovníkem v Pasově a Jan Karel Jáchym byl bosým karmelitánem. A co teď? Se zvláštním dovolením (dispenzí) od samotného papeže se pasovský kanovník Leopold Vilém roku 1690 oženil a již 26. ledna 1691, tedy ani ne za rok, ve stáří 52 let zemřel. Během svého krátkého manželství nestačil potomka zplodit. A tak zůstal v celém rodu jediný muž – Jan Karel Jáchym. Ten se ovšem rozhodl nevzdat se toho, že je karmelitánem. A tomu právě budeme věnovat pozornost.

Ještě než se na Jana Karla Jáchyma zaměříme blíže, musíme si říci obecně, co to vlastně pro něj znamenalo, když se ve stáří 51 let najednou musel rozhodnout, co dál. Totiž: rozhodovat se musí člověk často. Ale asi nikomu z nás se nestane, že bychom měli v rukou osud celého takového rodu. To je zcela nesrovnatelné s tím, co můžeme zažít my dnes. Vymření šlechtického rodu – navíc po sedmi stoletích jeho existence – to nebylo jen tak. Řekl jsem již na začátku, že Slavatové byli jedním z nej přednějších českých rodů.

Mluvívá se o aristokracii. My jsme zvyklí na to, že se tohoto slova užívá v různých významových odstínech. Chceme-li ale být věcní, musíme si nejdříve uvědomit, že aristokracie není totéž co šlechta. To nejsou synonyma. Šlechta je něco trochu jiného. Aristokracie, přeloženo doslova, znamená: vláda nejlepších. A mezi šlechtou můžeme za aristokracii označit pouze špičky. Knížecí rody. Ne snad ty nejbohatší, ale – chcete-li – ty nejurozenější. Je dobré se opravdu hlouběji zamyslet nad tím, co to obojí znamená: šlechta i aristokracie. Označení šlechta je odvozeno od toho, že to byli lidé ušlechtilí nebo šlechtetní, kteří měli určité kvality. A předpokládalo se, že kvality v tom šlechtickém rodě budou dědičné. V samotných šlechtických rodech se toto vědomí udržovalo také: vědomí jakési zodpovědnosti – zodpovědnosti i před Bohem – za to, co jim bylo svěřeno.

Nespatřujeme v tom nějakou pošetilou pýchu na šlechtický erb nebo predikát (přídomek). Oni se mnohdy psali po nějaké „Bohem i lidmi zapomenuté“ vesničce, která měla pět chalup, a to přesto, že později dosáhli i těch knížecích titulů. Ani tehdy ten svůj původ nezapřeli, ale hlásili se k němu. V tom hrálo velikou roli právě ono vědomí zodpovědnosti. To je něco, co je asi dnešnímu člověku dost cizí. A obávám se, že to je velká chyba.

I mezi šlechtou tedy jen ti nejurozenější – jakási špička – mohou být označeni za aristokracii. Tyto rody bývaly i hodně bohaté, protože mívaly velké majetky, které ale nebylo záhodno dělit, právě aby se udrželo postavení nebo jméno rodu. A nej přednější z rodiny, hlava rodu, měl titul „vladař“, např. „vladař domu rožmberského“, nebo „vladař domu hradeckého“. Když vymřeli páni z Hradce, tak titul „vladař domu hradeckého“ přešel na Slavaty. A teď najednou vladař domu hradeckého stojí před rozhodnutím: vymřít, a nebo učinit pokus o zachování rodu? Co je víc: zůstat řeholníkem nebo zachraňovat trvání rodu a jména? Co je důležitější?

Kromě aristokracie tvořila tehdejší společenský žebříček ještě různá středně zámožná šlechta, pak všelijací zchudlí rytíři a potom ještě spousta dalších šlechticů, kteří se tu najednou vyrojili po bitvě na Bílé hoře. Jednak nej různější vojáci, kteří do našich zemí přišli, a nebo zchudlá

šlechta, zkrachovalé existence z celé Evropy. Nadto tehdy docházelo k tomu, čemu se říká „inflace titulů“. Byly udělovány nejrůznějším úředníkům, kteří se vyznamenali svou kancelářskou službou a – bez toho by to nešlo – měli peníze (nabývaný titul si museli zaplatit). Byl to takový začarovaný kruh, do kterého bylo možno ale vstoupit na kterémkoliv místě: titul otevíral cestu k úřadu, úřad otevíral cestu k majetku a majetek otevíral cestu dalším úřadům a titulům. A tak se to točilo pořád dokola...

Vladařem, hlavou rodu ale mohl být jen jeden. Co tedy s ostatními syny? Ti před sebou měli několik možností. Buď úřednickou kariéru – v zemských či dvorských úřadech – nebo kariéru vojenskou či diplomatickou. Ta byla asi ze všech nejméně snadná, protože vyžadovala veliký osobní majetek. Reprezentovat vladaře a vlastní zem byla čest, ale dotýčný to musel financovat ze svého. Což bezpochyby nebylo jednoduché. A pak tu byla ještě kariéra církevní. Nedávno předtím – na sklonku 16. a na počátku 17. století – se u nás uplatnilo několik zajímavých momentů. Za prvé se mluvilo o hrozbě, kterou představovali jezuité, protože dost významně ovlivňovali šlechtické syny, aby vstupovali do církevních služeb. Jenže právě mezi těmi nej přednějšími rody u nás se v té době synů zrovna nějak nedostávalo, což je statisticky doložitelná skutečnost. Tuto církevní kariéru navíc ovlivňovalo to, do které skupiny šlechticů dotýčný muž patřil, protože obyčejní rytíři bývali docela běžně faráři i na venkovských farnostech. Ti se nestávali kanovníky nebo biskupy. Takový případ byl spíš výjimkou. Mezi šlechtici – a je důležité to říci – hraje velkou roli to, čemu se říká rodová paměť. Oni si skutečně byli vědomi svých kořenů a toho, co reprezentují, co znamenají. V tom nejlepším slova smyslu. Ne nějaká rodová pýcha, kdy jsou lidé pyšní na něco, co si vlastně spíš vysní. Zde se jednalo o vědomí zodpovědnosti vůči předkům i lidem kolem sebe i vůči budoucnosti.

Toto vše je nutné si uvědomit, když chceme mluvit o posledním Slavatovi. Jan Karel Jáchym Slavata se narodil roku 1640. Jako sedmiletý začal získávat základy vzdělání v jezuitské koleji v Jindřichově Hradci, potom se dostal se svou maminkou Františkou do Vídně, protože ona tehdy byla nejvyšší hofmistryní na dvoře císaře Ferdinanda III. a měla na starosti císařova syna, příštího císaře Leopolda I. Tam Jan Karel Jáchym žil v letech 1654–1657, s budoucím císařem se spolu spřátelili a to se významně projevovalo ve celém dalším životě obou dvou. Potom Slavata studoval jezuitské univerzity: v Ingolstadtu v Bavorsku, kde byl zapsán v roce 1658, a pak – pokračoval v cestě na západ – v roce 1659 v belgické Lovani. Podle dokladů neuměl jediného slova česky. Jeho otec byl velikým milovníkem české řeči, kdežto on neuměl slova česky... Ale to neznamená, že by byl nějakým odrodilcem, který by českou zemi neměl rád a neměl k ní žádný vztah!

A potom najednou zjišťujeme v jeho životním příběhu veliký zlom: na počátku 60. let nacházíme milého Slavatu v noviciátu bosých karmelitánů v Římě a 11. července 1663 složil slavné (tj. na celý život) řeholní sliby a byl vysvěcen na kněze. Dostal řeholní jméno Karel Felix od sv. Terezie. Působil v konventu S. Maria della Scala v Římě v Zátibeří – to je zajímavý kostel, kde jsou bosí karmelitáni dodnes. On měl ve svém řeholním jménu přídomek: „od sv. Terezie“ a v tom kostele uchovávají jako vzácnou relikvii pravou nohu sv. Terezie. Dostali ji ze Španělska, když byl římský konvent založen.

Dva výjevy z malby na stropě kaple (obrázek kaple na str. 13): venkované zachraňují Karla Slavatu, anděl jej posiluje v rozhodnutí zřít se světa a odejít do řehole.

Později působil P. Karel Felix v konventu sv. Silvestra a sv. Terezie v Caprarolle u Bracciana, kousek od Říma, a tam jej v roce 1668 nalézáme při slavnostním otevření nové karmelitánské poustevny Monte Virginio u Bracciana. Nejenže se zúčastnil té slavnosti, ale stal se jedním z prvních desíti členů tamní nové komunity. Podílel se na dostavění celého areálu, za matčiny peníze tam nechal postavit kapli sv. Karla Boromejského. Po několika letech byl od r. 1671 převorem kláštera bosých karmelitánů v Praze na Malé Straně, o něco později působil ve Vídni a roku 1674 byl na generální kapitule zvolen mezi šest nejvyšších představitelů řádu.

Až do roku 1710 působil v nejvyšších úřadech svého řádu. Čtyřikrát byl zvolen generálním prokurátorem (zastupujícím řád u papežské kurie), třikrát jedním z generálních definitorů (bezprostředních poradců generálního představeného) a v letech 1680-1683 byl generálním představeným řádu. Později v letech 1695-1698 působil jako provinciál římské provincie. Nakonec od r. 1710 až do své smrti v roce 1712 zastával funkci rektora v semináři sv. Pankráce v Římě.

Je celkem pochopitelné, že díky svému rodovému původu, díky svému přátelství s císařem Leopoldem a také díky tomu, že byl generálním představeným řádu, hrál nutně politickou roli. To mu šlo, byl politicky docela obratný a se svými názory se netajil. Vystupoval tak otevřeně prohabsbursky, že po vypršení lhůty svého úřadu, oněch obvyklých tří let, nebyl už pak víc generálním představeným zvolen – právě proto, že se prezentoval tak příliš výrazně a příliš jednostranně. Je to zajímavé, že se kontemplativní řeholník takto uplatňoval ve vysoké politice. To není v té době nic mimořádného a také nesmíme zapomínat, že on se i v té politice – podle svědectví, která se dochovala – uplatňoval opravdu jako kontemplativní řeholník. Několikrát je o něm v historických svědectvích zmínka jako o kandidátovi na kardinálskou hodnost, několikrát se v nich o něm mluví vážně jako o kandidátovi na některé významné biskupské stolce včetně Prahy – což všechno údajně on sám osobně odmítnul.

Slavatovo vysoké postavení v řádu vzbuzuje otázku, na kterou nám dochované prameny neumožňují dát odpověď, totiž jestli se do čela řádu vypracoval o své vlastní vůli, jinými slovy jestli o to stál a usiloval. Spojíme-li dohromady vše doposud řečené, totiž rodový původ, který šlechtice jaksí předurčoval k předním úřadům a funkcím, dispozice, se kterými Jan Karel Jáchym přišel na svět, jeho vzdělání a vše ostatní, můžeme říci, že jeho volbou do této vysoké funkce byly celkem logicky zhodnoceny jeho kvality, jak si je jeho současníci uvědomovali. Kdyby se „dral“ do úřadů, asi by neodmítal biskupství a kardinálskou hodnost. A tak nakonec dal

roku 1691 definitivně přednost Bohu, nebo chcete-li řádu, před závazky vůči svému rodu.

Jako generální představený řádu v letech 1680 až 1683 vizitoval roku 1682 také karmelitány v Čechách a při té příležitosti byl v Telči. Dobové svědectví o této jeho návštěvě uvádí:

Dne 11. Februarii ráčila přijeti Jeho Milost hraběcí Excelence (Jan Jiří Jáchym Slavata) z Vídně do Telče na noc a s sebou přivésti vysoce důstojného pana patera Karla, generala celého řádu karmelitánského, pana bratra svého nejmilejšího, z řeholi bosákův, s některými ještě jinými pány patery přespolečnými téhož řádu.

Byli z poručení milostivého Jeho Milosti hraběcí Excelence s tou největší možnou počestností přivítáni. Na šesti krytech vozích vyjelo se proti nim až do první vesnice Zvolenovic, před kterýmž jedna malá companie rejtarů domácích s pěknou štanderou jela.

V městě všechno měšťanstvo stálo ve zbrani, sedláci pak dvoumy řady přes celou cestu skrz předměstí a město až k zámku stáli s rozsvěcenými světly, což též ve všech oknech v domech celého města bylo spatřáno.

Blíž zámku byla brána vítězná slavná s erby rozdílnými a jinším ozdobená, u brány města vítal ouřad, v městě před svými příbytky celé židovstvo se všemi svými ceremoniemi, u kostela z obou stran mládež pěkně oblečená, z jedné mužského, z druhé strany ženského pohlaví. Potom velební páni patres jesovitae pod zvukem trub, bubnů a varhan do kostela počestně uvedli, tam se litanie hřmotně zpívaly. Na to do zámku ode všech vyprovázen a ode mně v pokoji veřejně latinskou řečí pozdraven, vše velmi milostivě přijíti ráčila, s čímž se tato slavnost ten den skonala.¹

Kromě toho musel navštívit Telečsko ještě jednou, ale o tom se nám tak podrobná zpráva nedochovala. V roce 1709 totiž při svém pobytu v Telči zodpověděl panu Gerhardovi Jindřichu Butzovi z Rolsbergu záhadu, kterou představovala světla, která se objevovala nedaleko Kostelního Vydří. Poradil mu, aby nechal namalovat a umístit na tom kopci nad vesnicí obraz Panny Marie. Baron Butz k tomu účelu i postavil malou kapli a P. Karel Felix Slavata do ní nový obraz Panny Marie vlastnoručně umístit. A od té doby je v Kostelním Vydří poutní místo.

1 Tak zaznamenal tuto událost hejtman telčského panství Jan Nikodém Mařan Bohdanecký z Hodkova ve své *Autobiografii*, kterou vydal knižně v roce 2003 Josef Hrdlička (citace je ze str. 156).

Ještě jedna kaple v okolí Telče vděčí za svůj vznik P. Karlu Felixovi – kaple sv. Karla Boromejského u Vanova, opředená pověstmi o pádu mladého šlechtice do vlčí jámy a jeho záchraně poté, co slíbil zasvětit svůj život službě Boží. Dosud byl problém všechny údaje literaturou uváděné sladit tak, aby si vzájemně neodporovaly. Šťastnou náhodou byl dr. Stanislavou Novákovou v jindřichohradeckém archivu nalezen testament, sepsaný P. Karlem Felixem při vstupu do řádu. Tento dokument z roku 1660 zmiňuje hrůzyplný zážitek ve vlčí jámě 13. října 1653 a zavazuje matku k postavení kostelíčku sv. Karla Boromejského.

Kaple sv. Karla Boromejského, zbudovaná nad místem, kde se Karel Slavata pádem do vlčí jámy ocitl v ohrožení života.

Nejdůležitější je datum oné události – Slavatovi bylo tehdy třináct let, což by mohlo vysvětlovat mnohé z jeho dalších životních kroků. On svůj slib Bohu od počátku myslel vážně, ale jeho okolí to bralo jako dětský rozmar a projev rozrušené mysli. Proto jej zasnoubili s mladou šlechtíčkou Klárou z Atemsů, proto on během své kavalírské cesty po Evropě vstoupil ke karmelitánům v Římě, kam odešel dokonce i bez vědomí svého vychovatele, který jej doprovázel. Proto také asi dal po třiceti letech řeholního života přednost klášteru před manželstvím. Bez zajímavosti není ani možná souvislost se sv. Karlem Boromejským, který byl jedním z jeho křestních i řeholních patronů a jemuž byly dedikovány i svatyně v Braccianu a ve Vanově: právě tento světec, když se jako čtyřiašedesátiletý nečekaně stal vládařem domu aronských Borromeů, dal přednost kněžství. Jméno i majetek přešly na další příbuzné.

Bez nadsázky lze mluvit o hrdinském činu – u Borromea i u Slavy. Nádherný příklad a povzbuzení k hledání a objevování skutečných hodnot v našem dnešním životě.

Pohled Edith Stein na nezdary a těžkosti v jejím životě

„Mou velikou radostí je naděje, že jednou bude vše jasné.“

Jsou lidé, jejichž život je od raného dětství zatížen strádáním a utrpením nejružnějšího druhu a kteří i v dospělosti klopýtají životem z jedné slepé uličky do druhé. Když se s nimi setkáme, ptáme se znepokojeně: jak to s nimi jen půjde dál? Ještě větší znepokojení a úzkost v nás pochopitelně vyvolává, když se sami ocitneme v životní krizi a dospějeme do bodu, kdy se nám náš vlastní život jeví jako slepá ulička či začarovaný kruh, způsobený neovlivnitelnými vnějšími okolnostmi, různými „náhodami“, zásahy druhých i našimi vlastními chybnými rozhodnutími, a my při nejlepší vůli a snaze nevidíme východisko.

Ani život Edith Steinové nebyl snadný a nevyvíjel se přímočaře. Jako mazlíček početné židovské rodiny ve Wroclawi sice byla opečovávaným dítětem, nicméně při své citlivosti a nadprůměrné inteligenci vnímala mnohem bystřeji než jiné děti, co se kolem ní dělo, a velmi trpěla tím, co slyšela a viděla a co bylo nějakým způsobem v rozporu s jejím nitrem.

Tomu odpovídala hloubka krize, kterou si prožila v pubertě a která vyústila do definitivního (jak tehdy věřila) rozchodu s vírou a s náboženským životem.

Ani jako studentka to Edith neměla lehké. Při svém existenciálním hledání pravdy se nemohla vyhnout nejrůznějším zklamáním. Studium psychologie, které začala s nadšením a do něhož vkládala velké naděje, tyto naděje nenaplnilo. Když objevila Husserlovu fenomenologii a přešla na universitu v Göttingen, rázem se jí otevřely nové obzory. Ale ani tentokrát před ní nezůstalo utajeno na dlouho, že její hlad po absolutní pravdě nebude dostatečně utišen ani zde. Nadšená studentka filozofie brzy takovým způsobem narazila na své hranice (i svého nového oboru), že upadla do hluboké deprese a v jisté fázi tohoto období koketovala s myšlenkou na sebevraždu. Aby toho nebylo málo, v rovině mezilidských vztahů k tomu přibyla nešťastná láska.

Ani po velmi úspěšném zakončení studií nezůstala ušetřena zklamání. Tentokrát v oblasti povolání: navzdory mimořádnému nadání a excelentní závěrečné zkoušce jí jako ženě bylo i nadále upíráno profesní uznání. Několik pokusů o habilitaci ztroskotalo jen na tom, že je žena. Dokonce i spolupráce s Husserlem, jehož osobní asistentkou se stala, se ukázala tak problematickou, že po dlouhém marném zápase Edith neviděla jiné řešení, než od svého učitele, kterého si velmi vážila, odejít.

V létě roku 1921, po četbě Knihy života od sv. Terezie z Avily, se Edith Steinová rozhodla požádat o křest v katolické církvi. Tento krok pro ni sice znamenal nalezení odpovědi na dlouholeté hledání smyslu života, ale její život se tím nestal snazším. Tím, co ji hluboce obšťastnilo a naplnilo – tím, co ona sama označila „nalezením pravdy“ –, se zároveň otevřela nepřekonatelná propast mezi ní a její matkou, která byla hluboce zakoreněná v židovské víře a kterou měla Edith velmi ráda.

Pokud jde o zaměstnání, otevřely se jí sice „nové dveře“: nejprve působila jako učitelka na dívčím gymnáziu Dominikánek od sv. Magdalény ve Speyeru, později se stala žádanou přednášející a docentkou na Německém institutu pro vědeckou pedagogiku v Münsteru. Avšak splnění svého nejhlubšího životního přání (po svém obrácení ke křesťanství) musela roky odkládat. Právě ohledy na matku a pochybnosti Editina duchovního vůdce o správnosti onoho životního kroku přiměly tuto konvertitku zříci se – minimálně dočasně – vstupu do kláštera.

Paradoxně teprve důsledky židům nepřátelského zákonodárství Třetí Říše, které jí znemožnilo jakoukoli profesní činnost, jí otevřely bránu kolínského

Karmelu. Navzdory osobnímu štěstí z nalezení svého místa v životě i v církvi, z nalezení svého povolání, kterým bezesporu byla zvláštní účast na Kristově kříži (jak o tom vypovídá i její řeholní jméno Terezie Benedikta od Kříže), však Edith, která si v žádném případě nedělala iluze o cílech nacionálního socialismu, nesmírně trpěla nenávistným pronásledováním a systematickou „likvidací“ svého národa. Nakonec se úděl tolika příslušníků jejího národa stal údělem i jejím.

Život Edith Steinové v žádném případě neprobíhal pokojně a harmonicky, bez zlomů, krizí a zklamaných nadějí. Z pohledu „pouze“ lidského triumfálně ani neskončil. Nepodařilo se jí včas uprchnout z obsazeného Holandska a zemřela „předčasně“ v nacistické plynové komoře. V různých krizových situacích si jistě i ona opakovaně kladla otázku, proč se její život odvíjí právě tak a ne jinak. Jako karmelitka při ohlédnutí se zpět na tak mnohé, co zkřížilo její životní plány a přání, v jednom ze svých dopisů napsala:

„Leckdy si myslíme, že rozumíme vlastním dějinám. Avšak to, co nám v nich připadá jasné, je vždy jen povrchním odrazem toho, co zůstává tajemstvím Božím až do dne, kdy bude zjeveno všechno. Mou velikou radostí je naděje, že jednou bude vše jasné. Víra ve skrytý smysl dějin ať nás posiluje vždy, když to, co vidíme zvnějšku (ať už na sobě nebo na druhých), by nám chtělo vzít veškerou odvahu.“ (Z dopisu řeholnici Marii Ernstové, 16.5.1941)

Podle článku sestry Elisabeth Peeters, OCD, „Geistlich leben nach Edith Stein“ v časopise Karmel-Impulse, 1/1999, zpracoval: P. Norbert Žuška, O.Carm.

Pange lingua čili Chvalte ústa

P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

Rok eucharistie, vyhlášený našimi biskupy, nám může být příležitostí nejen k mimořádným akcím, ale i k pozornějšímu vnímání naší „průběžné“ eucharistické zbožnosti nebo citlivěji řečeno: naší modlitby vůči Kristu přítomnému v tajemství jeho Těla a Krve. Napadlo mne letos o památce sv. Tomáše Akvinského zahledět se důkladněji do textu známého hymnu, zkomponovaného tímto světce k nově tehdy zaváděnému svátku Božího Těla. A o tuto svou úvahu se s vámi nyní chci podělit.

Prvními slovy svého hymnu se Tomáš přidržel starobylého hymnu *Pange lingua gloriosi proelium certaminis*, který asi v roce 570 složil Venantius Fortunatus.¹ Hymnus sv. Tomáše začíná slovy *Pange lingua gloriosi corporis mysterium* a dodnes patří k nešporám slavnosti Těla a Krve Páně. (U nás si jej podrželo dominikánské vydání Liturgie hodin. Oproti tomu běžně užívané české vydání Denní modlitby církve, pořízené sekretariátem České liturgické komise, na místo tohoto hymnu při nešporách zmíněné slavnosti vložilo barokní píseň *Chval duše bohobojná*, o které se ještě také zmíníme.) Kromě toho tento hymnus sv. Tomáše využíváme jako kostelní píseň a najdeme jej v Kancionále jak v původním latinském textu (pod číslem 705), tak v českém překladu pod číslem 704. Překlad začíná slovy Chvalte ústa. Mně v tomto mém zamyšlení nejde o detailní rozbor Tomášovy básně, ale pouze o pozornější postřehnutí a zdůraznění myšlenek, které obsahuje původní text i jeho české přebásnění a od kterých se můžeme odrazit při své modlitbě, ať už zpívané nebo recitované či při vnitřní modlitbě nad tímto textem.

Svatý Tomáš k tajemství eucharistie vzhlíží a začíná o něm zpívat s velkou úctou. Ví, že před sebou má „tajemství“, že jde o Tělo „vznešené“ a Krev „předrahou“. Úcta je nosná v každém vztahu. Je velmi těžké nebo možná nemožné mít rád někoho, koho si nevážím. A i při své karmelitánské snaze naučit se modlitbě si často opakujeme: každou modlitbu je dobré začínat úkonem úcty. Tak i zde vyznáváme, že přistupujeme k úctyhodnému tajemství, a chceme svým zpěvem zaujmout vnitřní postoj chvály.

Věříme, že v eucharistii je přítomen Kristus, že jde o jeho Tělo a Krev. Latinský text obsahuje zmínku, kterou český překlad neobsáhl, totiž že Ježíšovou krví jsme vykoupeni: ona je cenou za spásu světa! (Český překlad považuji za krásný a velmi zdařilý, a pokud tu poukazuji na jeho odchylky oproti původnímu latinskému textu, nejde o kritiku, ale o snahu inspirovat se oběma zněními básně v co možná největším bohatství myšlenek.)

Po výzvě ke chvále (v první sloce) předkládá básník naší mysli nejprve (na úvod) vůbec tajemství Kristova vtělení a jeho pozemského života. Zajímavý je tu důraz počátečních slov „nám byl dán a nám se zrodil“ – čili my jsme adresáty tohoto dění, kvůli nám, pro naše dobro Spasitel přišel. Mám za to, že stejný důraz se skrývá za slovy „sil zde zrna pravdy své“, totiž že Ježíš rozséval, šířil zprávu o příchodu Božího království. Rozsé-

1 Blíže zkoumat básnickou a obsahovou příbuznost obou skladeb by bylo jistě zajímavé, ale přesáhlo by to moje síly a pro cíl této mé úvahy by to – mám za to – bylo i nadbytečné.

vač zrno rozhazuje, pouští z ruky, dává. Tedy: nám byl dán a sám žil roz-dáváním. Tímto vyplnil „svoje žití pozemské“! A toto své ustavičné dávání Ježíš pak „skvělým řádem vyvrcholil“, podle latiny je „podivuhodně uzavřel“. Kdy a jak? O tom bude zpívat třetí sloka: při Poslední večeři.

Vyplatí se zpřesnit představu, že Ježíš se svými apoštoly tuto večeři „podle zvyku pojídal“. Latinské znění vyjadřuje, že večeře probíhala ne podle jakéhokoli zvyku, ale naprosto věrně podle ustanovení Mojžíšova Zákona. Ježíš s učedníky jedl zákonem předepsané pokrmy (konkrétně: beránka a nekvašené chleby), ale dal tomu úplně nový obsah: „za pokrm sám sebe dal“. Přičemž latinský originál tu užívá působivé konkrétnosti a říká, že Ježíš v té chvíli: „svým rukama dává sebe“. Doplňme: ano, tak to přece sám učedníkům komentoval: „Vezměte, toto je moje tělo, toto je kalich mé krve...“

Následující čtvrtá sloka je jakýmsi teologickým zamyšlením nad tím, co Ježíš při poslední večeři udělal, jak to právě bylo popsáno. Začíná básnickým souhrnem kontrastů, tolik oblíbeným ve středověké poezii: „Slovo v těle slovu dává moc chléb v tělo proměnit“. Nato svatý Tomáš vyslovuje myšlenku, která mu pravděpodobně ohledně eucharistie byla drahá, protože ji zmíní znovu ještě jednou i ve sloce následující: tajemství proměnění chleba a vína v Tělo a Krev není dostupné našemu smyslovému poznání. Očima vidíme, hmatem, čichem i chutí cítíme stále chléb a víno. „Pán je smyslům skryt“. K poznání, že jde o Tělo a Krev, nás vede víra (v pravdivost Kristových slov). Doslova v latině „pouhá víra“ nebo hezky v českém textu: „víra sama stačí srdce čisté přesvědčit“.

Přičemž „čistota“ srdce (v latině: prostota) tu zjevně představuje důležitý předpoklad. Člověk zatížený vzdorem, pýchou, apriorními výhradami se dožaduje důkazů, chce být přesvědčen jaksí „silou“, ale to tu Kristus nedělá... Srdci prostému víra stačí, aby v eucharistii přijalo Pána.

Po popisu události ve večeřadle a po teologické úvaze o ní se v páté sloce zaměření skladby mění: namísto vyprávěcího tónu zaznívá pobídka k modlitbě, výzva, co máme tedy udělat my, jak reagovat. To slůvko *tedy*, latinsky „ergo“ (jež si nezřídka vypůjčuje i hovorová čeština k popíchnutí, aby dlouhé mluvení vyústilo v jasný závěr nebo aby se přešlo od slov ke skutkům), nám v českém znění vypadlo. Ale latinský text tu projevuje náležitou důslednost. Ve smyslu: když je toto tajemství tak veliké, pak tedy (= vyvodme z toho) „v úctě skloňme kolena“, klaňme se. Klanění je postoj, který bohoslužba vyhradila pouze Bohu. Tuto razanci nabyt text až v češtině, latina mluví o uctívání, což má obecnější význam.

Přiznám se, že výraz „bohoslužbu starodávnou“ ve mně osobně vyvolává – asi vlivem jiných kancionálových písní – podvědomě představu velkomoravského období. Rozumí se tu ovšem starozákonní bohoslužba nebo přímo starozákonní smlouva mezi Hospodinem a jeho lidem. A to nyní Kristus nahrazuje skutečností novou. Místo židovské velikonoční večeře se my Ježíšovi učedníci nadále scházíme k eucharistii a slavíme ji na Ježíšovu památku, nikoli jako připomínku východu Izraelitů z Egypta.

Při opakování myšlenky, kterou již jsme zmínili: „doplň smysly, které slábnou, víra“, přidal český překladatel a básník ještě i lásku: „víra s láskou spojená“. V latinském originále to nenajdeme, nicméně nemůžeme říci, že by to byl doplněk nemístný. Všimněme si, že v úvodu zmíněná

barokní píseň *Chval, duše bohobojná* také popisuje událost Poslední večeře a zmiňuje rovněž onu nedostatečnost našich smyslů co do poznání Kristovy přítomnosti v tomto tajemství.

*Čeho zraku bystrostí
nemůžem spatřiti
ani svou rozumností
dobře pochopiti,
Bůh svou všemohoucností
může způsobiti,
a také v budoucnosti
chce to též činiti.*

Zde autor textu navíc zdůrazňuje Boží všemohoucnost. Ta přece je dost mocná na to, aby způsobila takovýto zázrak, ba i na to aby jej i opakovala znovu (tj. kdykoliv se slouží mše). Ovšem v této písni chybí poukaz na víru, která má zásadní význam pro nás, abychom my ze své strany k tajemství eucharistie přistupovali správně.

Závěrečná šestá sloka vzdává chválu Trojici Božích osob. To odpovídá ustálenému zvyku starých liturgických hymnů. Vršit synonyma chvály: „sláva, pocta, díkůvzdání“ je asi našemu dnešnímu vyjadřování poměrně cizí, nicméně často k tomu sahá poezie a na mnoha místech výrazně i Písmo svaté (vzpomeňme např. na kantikum v nešporách ze Zj 5,12). Zde zmíním ještě jeden osobní dojem: přistihl jsem se, že slova, pobízející k tomu, ať „chvála nadšená“ zní Otci a Synu „bez ustání“, na mne působí staticky a vlastně zrazujícím dojmem. Jestliže něco zní celou věčnost, nemusím se o to moc starat, nezáleží na jednotlivé chvíli. Ale nic takového v latinském originále není a básníková výzva má právě opačný náboj: teď – ve chvíli, kdy máš tajemství Těla a Krve před očima nebo v srdci (po svatém přijímání), a poté, co jsme si uvědomili to vše, o čem jsi zpíval doposud – teď právě má z tvých rtů vytrysknout chvála! Spontánní, „nadšená“, mohutná.

ČASOPIS PRO DUCHOVNÍ ŽIVOT

Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.

ISSN – KARMEL 1210 – 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P – 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.

Evidenční číslo: MK ČR E 13791

Starší čísla časopisu najdete na www.karmel.cz